

Hans Wesseling

in gesprek met Karin de Vries

Met mij valt te praten

Uitgezonden door AVRO-radio op 27 maart 1992

Uitgeschreven door
Saskia de Vries

Met mij valt te praten

Karin de Vries in gesprek met Hans Wesseling, aangekondigd als een bekende in de wereld van de esoterie en de tarot.

[Uitgezonden door AVRO-radio op 27 maart 1992]

Uitschrijving interview Saskia de Vries.
Redactie Nico Spaans en Elisabeth Wesseling.
Vormgeving Edward Bos.

Den Haag/Zoetermeer, juli 2010.

o

De Dwaas
doet wat hij doet
en is wat hij is
hij dondert
de afgrond in
en vindt het universum
uit

1

De Magiër
morrelt aan de morgen
bouwt aan beweging
bewerkt een
bewust Zijn
en betast
de toekomst

Met mij valt te praten

[Muziek: Mike Batt and Friends – Plain Song]

Wat heb jij met die muziek, Hans?

Eigenlijk niks, ik vind het eigenlijk vervelende muziek, daarom zei ik zo-even: draai maar niet het hele nummer. Maar ik heb het uitgekozen omdat de tarot als uitgangspunt voor ons gesprek zou dienen en deze plaat gaat helemaal over de tarot. Het is een muzikale interpretatie van de tarot en in dat kader vond ik het wel interessant om er een stukje van te horen.

Maar je vond de muziek niet leuk...

Ik ben niet zo kapot van deze muziek, nee.

De tarot, jij hebt ook wat met tarot – wat?

Ja, dat is een heel ingewikkeld verhaal; laat ik het zo aan elkaar proberen te knopen: toen ik een jaar of vijftien, zestien was, gebeurde er iets in mij bij het beluisteren van muziek. Dat was een plaat van Charlie Parker. Platen van hem waren in die tijd helemaal niet te koop. Ik hoorde het op de AFN, American Forces Network, en dat was een hele wonderlijke ervaring die iets in mij teweeg gebracht heeft wat eigenlijk nooit meer overgegaan is.

Vanaf die tijd ben ik gaan zoeken naar wat die ervaring nou eigenlijk behelsde. Je zoekt naar bevestiging van een bepaalde ervaring die je tegenwoordig misschien zelfs wel 'paranormaal' zou kunnen noemen, wat ik overigens een afschuwelijk woord vind...

Zo ben ik in contact gekomen met mensen die daarmee bezig waren en toen ik ongeveer zo was, ontmoette ik via de poëzie die ik schreef de Amstelveense kunst schilder, Theo Bennes. Hij herkende in mijn poëzie waar ik mee bezig was en bracht mij onder andere in contact met de filosofie van Jung, van Heidegger en met name ook met de Chinese filosofie, waar de I Tjing een onderdeel van is. En dat vond ik zo fascinerend dat ik daardoor iets in mijzelf waar voelde worden, dat zich op een gegeven moment manifesteerde doordat ik in het Franse tijdschrift Elle, dat mijn echtgenote las, een tarotspel zag staan. Dat heb ik uitgeknipt en op kartonnetjes geplakt. En op het moment dat die kaarten in mijn handen lagen, dacht ik: hé, nu is er iets gebeurd, nu is er iets verwerkelijkt. Het was alsof ik thuis kwam door die kaartjes op te plakken, en opeens wist ik: ja, dat heb ik al eens eerder gedaan. Ik herkende die tarot ook, in die zin dat het een soort archetypische plaatjes waren die diep van binnen iets teweeg brachten. Als ik het nu, 35 jaar nadien, zou formuleren, waren het beelden, mythologische beelden die, door ze te bemediteren zou ik haast willen zeggen, aspecten in de ziel van de mens in trilling brengen die hij eigenlijk heel diep heeft weggestopt.

En welk plaatje gaf toen voor jou het meest doorslaggevende bewijs van dat gevoel?

Geen enkel plaatje, maar eigenlijk gewoon het feit dat je die kaarten in handen hebt... En toen ben ik pas eens gaan kijken wat er nou op die plaatjes stond. Het is haast niet te beschrijven; het is een golf van energie die mij dwong om die plaatjes uit te knippen en toen ik ze eenmaal had, had ik de neiging om ze niet te gaan bekijken. Simpelweg omdat je eigenlijk een beetje bang bent om een doos te openen waar een enorme verrassing in zit, en op het moment dat je het ziet, is de verrassing er eigenlijk af, dan zet je hem in een hoek en dan wordt het... gewoon. Dat was voor mij ook sterk het geval. Ik ben op zoek gegaan naar een echte tarot, die in Nederland overigens moeilijk te vinden was. Maar ik heb me van het begin af aan altijd zo opgesteld, om die boekjes met de uitleg, die er altijd bij zitten, un livre explicative of zoiets, er altijd meteen uit te gooien. Ik heb ook nooit een boek over de

tarot gelezen. Vanaf die tijd heb ik gewoon jaren de tijd genomen om plaatje voor plaatje te bemediteren en op me in te laten werken. En het gekke is, dan openbaart zich de diepte van die symbolen eigenlijk vanzelf. Nu bekijk ik wel eens een boek en meestal ben ik het er dan niet mee eens...

Dus die plaatjes hebben allemaal een symbolische betekenis? En dat staat zo'n beetje vast?

Dat hangt er van af hoe je het bekijkt. In de cursussen die ik geef zijn er altijd mensen die vragen: wat betekent nou dit symbool en dat symbool en die zitten dan keurig op te schrijven en dan benoem ik de ene keer een symbool wel eens op een bepaalde manier en de andere keer volledig tegengesteld. Een symbool kun je namelijk nooit rationeel, of laat ik het anders zeggen, met de linkerhersenhelft, vastleggen. De grap van het hele gebeuren is dat de mens er, door middel van het bestuderen van die plaatjes, achterkomt dat hij een volstrekt uniek wezen is. Een volstrekt eigen geluid in het kosmische geheel, om het even plechtig te zeggen, in de kosmische harmonie. Dus is een symbolische verhandeling van de plaatjes voor ieder mens een volstrekt unieke aangelegenheid.

Maar je moet toch een beetje een houvast hebben he? Zoals jij net dat gedichtje voorlas van de Nul.

Ja, maar kijk, goede poëzie noemt men ook wel eens poli-interpretabel; dat maakt poëzie goed, omdat iedereen daarin zijn eigen trilling kan terugvinden. Het idee waar de nul voor staat, daar kunnen we de rest van het uur over praten.

De nul is in wezen een heel mystiek en magisch symbool dat pas in de 16e eeuw in onze mathematica ingevoerd is. Daarvoor bestond het in het Midden-Oosten en bij de Brahmanen maar daar had het veel meer het idee van het symbool van 'het geheel'. Met een plechtig woord zouden we het de Kosmos kunnen noemen maar zelfs dat niet. De nul stond als symbool voor het proces waarbij Chaos – dat het niet-zijn, het onbenoembare is – zich manifesteert als Kosmos; en op het moment dat dat in een beeld, namelijk de nul, gevangen wordt, dwingt het de mens om daar over te gaan denken – het activeert het denkvermogen in de mens. Ons woord cijfer, dat wij op elk cijfer plakken, betekent in het Arabisch nog steeds alleen maar nul en hier in deze streken kende men het wel, maar als idee, als symbool. In de rekenkunde is het bij ons pas in de 16e eeuw geïntroduceerd.

Dus als je de Dwaas, waarover het gedicht gaat dat ik daarnet heb voorgelezen, de Nul noemt, dan is zo'n kaart als de Dwaas met al zijn symboliek alleen maar te begrijpen als je, en dan zeg ik het even heel moeilijk, de esoterie van het begrip nul in verband met 'cijfer' totaal tot je door laat dringen. Anders gezegd dwingt de Dwaas in zijn gedaante van nul je je bezig te houden met de vraag die de oude Guru Bill Shakespeare al opriep: to be or not to be, that's the question! Dat hebben wij altijd vertaald met 'dat is de vraag', maar het is de vraag niet, het is de kwestie. Want als we naar de mens kijken, is in wezen alles wat we doen niets anders dan het in stand houden van het verschil tussen zijn en niet-zijn. Dat is wat we doen als we ademen, als we voedsel tot ons nemen, als we denken.

Nog een keer..? Het verschil tussen...?

Tussen zijn en niet-zijn, wat de oude Grieken noemde Chaos – Kosmos. Het verbindende principe, het denkvermogen in de mens, noemde men Eros en later werd dat Theos. Dus we krijgen te maken met een drie-eenheid: Chaos, het absolute onkenbare, Kosmos, de ordening daarin, en het denkvermogen Theos of Eros, dat die twee voortdurend tegenover elkaar afweegt. Kijk, we hebben net koffie gedronken, onze maag is daar nu mee bezig; dat is een vorm van denken, want onze maag denkt op dit moment op 'maagniveau': 'Hoe kan ik wat erin gekomen is verhandelen om het

Met mij valt te praten

verschil tussen zijn en niet-zijn in stand te houden?' Klinkt bizar, maar...

Ja ja, en zo heeft elke tarotkaart een betekenis die elke mens op zijn eigen wijze interpreteren kan.

Ja, en kijk, inter-preteren is al een aardig woord, het houdt in dat er niets vast staat. Inter zit bijvoorbeeld ook in het woord interesse, dat is esse en daar twee ss, 2 'heten' waar we niets van weten en het voortdurend bewegende proces daartussen, dat is inter – 'interesse'. Al die woorden hebben wij op een bepaalde manier een vast kader gegeven waardoor we eigenlijk niet meer begrijpen wat ze zeggen.

Nee, een bepaalde oppervlakte...

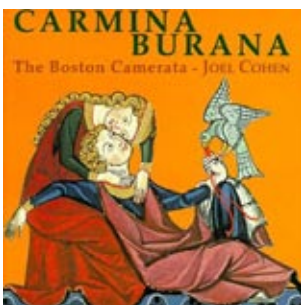
Ja, een bepaalde oppervlakte, een vaste betekenis en dat maakt dat we in alles volledig statisch zijn, we zoeken zekerheid. Ook als mensen met de tarot bezig zijn, willen ze zeker weten dat het hondje op de kaart van De Dwaas iets bepaalds betekent; op het moment dat je daarvan afwijkt valt hun hele zekerheid en dus ook hun quasi esoterische wereld in duigen. Dat is trouwens een heel esoterisch liedje hoor, Jan Huygen in de ton. De ton is het symbool van het universum...

Zo kijk jij dus anders naar de dingen.

Ja, en zo kijk ik naar alle dingen, of het nu kinderliedjes zijn of popversies, of de jazz. Alle musea hangen in wezen vol tarotkaarten! Op het moment dat je met die tarot bezig bent ga je opeens heel anders kijken naar bijvoorbeeld de lichtval in Rembrandts werk, dan herken je in Rembrandt de kabalist.

Kabalist?

Nou kijk, de tarot wordt in verband gebracht met de oude mystiek van zowel Egypte als Palestina; dat noemt men kabala en dat kun je vergelijken met de mystiek van de yogi. In wezen heeft het allemaal te maken met de verschillende bewustzijnsniveaus waarop de mens zou kunnen functioneren. Onze hele behoefte aan vastigheid is dat we eigenlijk op het allerlaagste niveau van onze mogelijkheden functioneren en dat noemen we dan wel eens het materialisme; daarom willen we ook zekerheid. Het bestuderen van de tarot brengt je eigenlijk – en dat is ook weer zo'n woord dat een diepe betekenis heeft voor mij – in een toestand waarbij je het statische loslaat, dat noemen wij dan ook extase. Maar daar zijn we in wezen in onze cultuur doodsbang voor, daarom worden al die houseparty's verboden.

Ook in muziek voel jij heel veel van tarot? Ik heb uit de Carmina Burana, die jij ook hebt opgegeven, een instrumentaal nummer gekozen; het is Tand en het is op synthesizer uitgevoerd.

[Muziek]

Leuk hè?

Mmm ja, ik vind het wel een leuke uitvoering...

'Wel een leuke uitvoering', dat is niet echt van: goh, nou daar heb ik nou altijd op zitten wachten.

Nee, maar ook in verband met de tarot dacht ik, een stukje Orff; ook vanwege de toestanden dat de house-versie niet mag. Wat ik heel goed vind hoor, want alsjeblieft, laten ze met hun poten overall afblijven. Maar ik heb het ook gekozen omdat ik een keer een verfilming van de Carmina Burana heb gezien met allerlei filmische effecten enzovoort, en daar herken je de hele tarot in. Dat vind ik het leuke, want dat houdt in dat men van oudsher de symbolen die nu vastliggen in de tarot leefde,

of het nu het bevruchten van de akker was of het oogsten of de feesten daaromheen; dat had tot ver in de middeleeuwen allemaal een ritueel karakter. En dat kunnen we terugvertalen naar de tijden daarvoor, je zou kunnen zeggen de periode dat alle heilige boeken ontstaan zijn en waaruit zich uiteindelijk de mythologieën van diverse volkeren ontwikkeld hebben. En in al die mythologische verhalen zien we figuren – goden, godinnen, zoals wij dat dan noemen. Maar als je daar dieper induikt, blijken al die goden en godinnen, helden en heldinnen, reuzen en kabouters, weergoden, in wezen niets anders te zijn dan manifestaties van aspecten van de mens zelf, die hij terugherkende in de spiegel van de kosmos. Op het moment dat hij ze herkende vertaalde hij dat in klank. Klank is trilling; geluid is een heel essentieel gegeven in de bewustwording van de mens. Dus al die mythologische verhalen gaven uitdrukking aan een toestand van bewustzijn waarin men verkeerde en dat paste men toe in alle facetten van het dagelijkse leven.

In de vorige eeuw was er een filoloog, een taalkundige, die zich ook bezig hield met de vergelijkende mythologie, dat was Max Müller; ik vind hem een van de vergeten genieën. Hij noemt de mythologie een ziekte van de taal en dat vind ik zo'n mooie uitspraak. Hij bedoelt daarmee dat alle woorden, alle zinnen, alles wat men uitsprak in wezen mythologie was. Totdat het totale bewustzijn dat de mens had van een eenheid van zichzelf met de omringende wereld en het bewegende interpreteren daarvan, op een gegeven moment verloren raakte. De mens ging steeds meer een persoonlijkheid ontwikkelen en daarom ging hij de buitenwereld echt buiten zich zien en toen werden in de verhalen de kosmische aspecten 'goden', 'godinnen', enzovoort. Dat vinden we in het hele leven in de middeleeuwen nog terug. Vandaar dat wanneer we nu boeken over de middeleeuwen schrijven vanuit de optiek van nu, daar helemaal niets van klopt. Zo'n Herfsttij der Middeleeuwen van Huizinga, een prachtig boek hoor, maar de optiek waar vanuit hij het bekijkt klopt niet; en dat vind ik zo mooi in die uitvoering van de Carmina Burana, dat hele boerenleven met alles erop en eraan, ook het de liefde bedrijven, het verliefd worden, dat heeft daarin nog dat mythische karakter.

En dat vind je allemaal weer terug in de tarot?

Dat is de tarot. Mensen vragen wel eens, waar komt die tarot nou vandaan? Die komt nergens vandaan, die is op een gegeven moment ontstaan in het in vorm, in beeld neerzetten van de ervaring van de kosmos om je heen. Langzamerhand werden dat figuren in de mythologie als Indra, Ishvara in het Oosten, Zeus, Jupiter, Wodan, Odin, enzovoort, en op het moment dat de mens de behoefte kreeg om allerlei ervaringen ook vast te leggen, legde hij die ervaringen in beelden vast.

Ook om een soort houvast te hebben? Een soort verklaring van bepaalde gevoelens?

Ja, maar ook om ze niet te vergeten.

Om ze niet te vergeten, maar je voelde ze toch steeds?

Jawel, maar op een gegeven moment verdwijnt dat gevoel. Een heel simpel voorbeeld: we lopen hier in Hilversum en denken: nou, het is wel aardig weer; maar wie van ons in onze tijd houdt zich bezig met de vraag waarom we dat nou 'weer' noemen? We weten best dat het weer een klein beetje invloed heeft op de mens, maar waarom heet dat nou 'weer'? We hebben niet in de gaten dat er een ongebroken wisselwerking is tussen buiten en binnen, dus met andere woorden een voortdurend heen en weer stromen. Het weer benoemen we als weer, we zetten het buiten ons, luisteren naar het weerbericht, enzovoort. En we hebben niet in de gaten dat we zelf weer zijn. Nou, dat hele idee zijn we kwijtgeraakt. Ergens in de loop der tijd heeft men de ervaringen in beeld neergezet in verhalen en ook in materie, in hout,

Met mij valt te praten

steen of verf; dus oorspronkelijk is elke vorm van kunstuiting in wezen niets anders dan een uiting van een mythisch bewustzijn, en let wel, ik zeg mythisch bewustzijn, niet mythologisch bewustzijn.

En wat is het verschil?

Het mythische bewustzijn is de beleving en het mythologische is dat we het al gaan interpreteren. Dus op het moment dat je mythologische verhalen gaat lezen, nog erger, ze gaat bewerken voor de moderne tijd, zijn we het contact kwijt. Uit de mythen zijn de sprookjes ontstaan, die we dan ook aan onze kinderen zouden moeten vertellen, niet eens voorlezen, maar vertellen; dat activeert in de kinderziel aspecten die voor het leven noodzakelijk zijn om een compleet mens te zijn. Als je dat niet doet, ja, dan varen wij daar als yoga-leraren wel bij, want je krijgt steeds meer gefrustreerde mensen die dan weer moeten ontspannen om... Maar dat helpt allemaal niks.

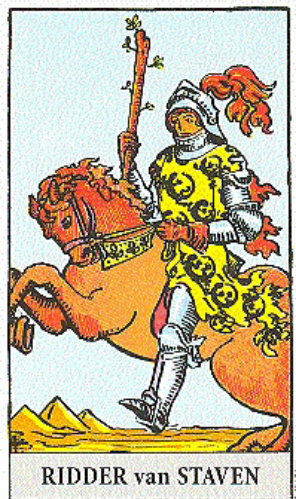
Maar is dat eigenlijk ook een beetje te vergelijken met de tarotkaarten?

In wezen zijn de tarotkaarten niets anders dan uitbeeldingen van kosmische ervaringen van de mens in de oertijd, maar nu in beeld vastgelegd. Dus het op je in laten werken van de kaarten activeert diepere principes. Ik heb door de Tarot begrepen wat onze voorouders met het begrip Wodan bedoelden. Hoe? Simpelweg door het woord te bekijken. In de etymologie zoals ik die hanteer ga je terug tot het moment dat de mens zichzelf in connectie met de buitenwereld beleefde en dat voortdurende wisselwerken in klank neerzette. De klank Wodan heeft te maken met woeden, alleen wij hebben het woord woeden een negatieve betekenis gegeven, maar het betekent alleen 'heftig in beroering zijn', meer niet. Dat zit in ons en dat zouden we zelfs door de klank als een soort spreuk, een rituele spreuk of mantram, te hanteren weer in ons wakker kunnen maken. Dat is niet een god die op een paard met acht poten door de hemel rijdt, dat is een aspect van onszelf.

En dat vinden we ook weer terug in een kaart van de tarot?

Dat vinden we in de tarot terug. Neem bijvoorbeeld de ridder in de tarot. Een ridder is wat dat betreft een ontzettend interessant begrip; als ik dat zou behandelen in de cursus dan ben ik daar een maand mee bezig, alleen maar door te kijken: waar komt het woord ridder vandaan. Als ik dat etymologisch helemaal terugbreng, komen we terecht op een van de runen en dat is de rit-rune. Runen waren de heilige, de magische tekens van onze voorouders hier, ver voor Christus. Die rune rit heeft een numerologische waarde vijf; de vijf is de kwintessens. Dus op het moment dat je door inwijding de kwintessens in jezelf ontdekt had, was je 'ritter'. Dat hield in dat je hele leven zowel een ritueel was – daar komt het woord vandaan – en dat je dat kon uiten door je op een paard te plaatsen; een paard is het symbool van het veredelde in de mens zelf. En dan was je ridder of ruiter, dus de ridder staat voor een stadium van de inwijding waardoor je een bepaald inzicht gewaar geworden was.

Thelonious Monk: Black and Tan Fantasy.

Hè, eindelijk iets wat ik leuk vind!

[Muziek]

Dit vond jij eindelijk een leuk muziekje!

Ja, ik houd erg van Thelonious Monk!

Maar je hebt die andere ook uitgekozen...

Jawel, maar dat was gewoon omdat de tarot daar een bepaalde rol in speelt en jij

vroeg voor een toepasselijk muzikje; ik vind dit veel toepasselijker want dit inspireert mij!

Uit hoeveel kaarten bestaat zo'n spel eigenlijk? Of zeg ik het woord spel verkeerd?

Nee, spel kun je heel goed gebruiken, want in wezen zijn alle spelen die de mens van oudsher kent, middelen om tot een bepaald bewustzijn te geraken. Of het nou schaken is of kaartspelen of dobbelen; het oude ganzenbord is in wezen de westerse I Tjing, maar goed dat vroeg je niet. Spellens mag dus; dat heeft ook te maken met het spellen van woorden, want dat is wat men bijvoorbeeld hanteerde als klank: dat was het spellen van de kosmische constellatie van een bepaald moment en daar komt het woord voorspellen vandaan.

De vraag was hoeveel kaarten zijn er in het spel, en het zijn er 78, een zeer interessant getal. Want 7 is het heilige getal, dat kennen we allemaal: de mens functioneert op 7 bewustzijnstoestanden, die men tegenwoordig ook allemaal chakra's noemt, en 8 is een getal dat te maken heeft met de wet van oorzaak en gevolg – die veel mensen tegenwoordig foutief 'karma' noemen. Als je de 8 neerlegt dan is het ook een lemniscaat, dus het drukt het altijd maar doorgaan uit, de oneindigheid. Dus de heilheid die de mens in zichzelf ontdekt, maakt hem tot een oneindig wezen, dat was, is en zal zijn.

Ja, ja, ik zou dat eerder bij de nul plaatsen...

Dat is het ook, in wezen zijn alle getallen of cijfers variaties op het mystieke principe van de nul, dus ze beschrijven het principe van de nul steeds duidelijker. Onze grote fout is dat we van getallen en cijfers hoeveelheden hebben gemaakt. Oorspronkelijk waren het uitdrukkingen van kosmische hoedanigheden, universele hoedanigheden die zowel buiten als binnen de mens zichtbaar zijn.

78 kaarten en daarom is het dus belangrijk, omdat die twee getallen – die 7 en die 8 – iets kosmisch uitdrukken en niet 7 pennen en 7 potloden...

Precies en die kun je weer onderverdelen in de Nul-kaart die de Dwaas is, waar ik net iets over zei, en dan heb je 21 kaarten en die noemen we de Grote Arcana, dat betekent de grote mysteriën.

21 is een mooi getal want het is 3×7 ; dat drukt uit: hoe kan de mens op het niveau van de 7 chakra's tot een bepaalde bewustwording komen door de toepassing van de drie-eenheid, door bepaalde kaarten in zichzelf te verwerklijken? De 7, zeven bewustzijnsniveaus, zeven chakra's. Dus de tarot geeft eigenlijk een innerlijke reis weer, waarbij de mens tot het hoogste bewustzijn kan geraken dat voor hem bereikbaar is.

Is dat ook het doel?

Nee, het heeft geen enkel doel, want op het moment dat je dat bereikt hebt, los je op in het niets, dat heet nirvana; dat betekent gewoon 'uitgewaaierd in het niets'. Maar niets kan alleen maar bestaan bij de gratie van een bewustzijn dat zich bewust is dat niets niets is, dus er is alweer iets, en dan begint de hele zaak opnieuw en dat is precies wat de 8 uitdrukt: het gaat altijd maar door. Mijn oude leermeester Saswitha zei ook weleens: je zit in de trein en je kan er niet meer uitstappen. Dat is het leven. We zijn er altijd geweest en we zullen er ook altijd zijn. Niet in deze vorm, maar wel als een volstrekt uniek trillingsgetal dat zijn rol speelt in de geluidsgolf die het Universum is.

Al die kaarten hebben een bepaald symbool; tarot staat ook een beetje

voor voorspellen, hè, mensen laten de tarot leggen om te weten wat hun volgende stap in hun leven moet zijn. Is dat ook echt waarzeggerij?

Nee, tenzij je dat woord letterlijk neemt, want dan is het 'het ware zeggen'. Maar het probleem is dat veel waarzeggers het ware niet zeggen. Kijk, in de eerste plaats: wie interesseert zich in godsnaam voor de toekomst? Als je weet dat je er altijd zal zijn, wat heb je dan met die toekomst te maken? Dus ik vind die hele kaartleggerij zoals het vaak gebeurt nonsens.

Kijk, als je de symbolen van de tarot hanteert om bepaalde aspecten die diep in jezelf verborgen zijn, wakker te maken dan kom je tot een bepaalde vorm van weten. Eigenlijk weet je dat je niks weet, maar dat is dan het echte weten. Dat houdt in dat als je iemand tegenover je krijgt en je gebruikt de kaarten als een soort katalysator, dat je het weten van die mens kunt meten tot de mate waarin jij zelf weet – communicerende vaten. Dus je zou iemand door jouw eigen weten, geactiveerd door de kaarten, iets kunnen laten zien van zijn huidige situatie; maar in zijn huidige situatie creëert hij wat hem toekomt. Dat kan natuurlijk, maar ik vind dat je de kaarten alleen maar voor iemand moet leggen als je het totale weten waar de kaarten als meditatie-object eigenlijk op gericht zijn, in jezelf verwerkt hebt; anders moet je het niet doen. Je raakt op een verkeerd spoor, je komt in contact met werkelijkheidsniveaus die astraal zijn, waar gebieden zijn waar je dingen uit put waar je in wezen niets aan hebt, die je alleen maar op een verkeerd spoor zetten.

Ja, maar dat is heel moeilijk; iedereen wil natuurlijk iets weten over zichzelf en over de toekomst, toch weer die toekomst. Dan ga je naar een meneer of mevrouw die de tarot voor je kan leggen en dan betekent dat dus, als ik jou zo goed beluister, dat dat helemaal te maken heeft met hoe jij op dat moment zelf bent.

Ja, natuurlijk, en daarin kun je best aflezen wat iemand mee zal maken, maar tegelijkertijd bestaat de mogelijkheid dat als je iemand programmeert op een bepaald toekomstaspect, je in hem de energie creëert waardoor hij het gaat verwerkelijken.

Je bedoelt als jij zegt: je krijgt zo meteen een ongeluk, dan creëert iemand zo'n energie dat hij ook inderdaad een ongeluk krijgt.

Ja, dat zou kunnen. Het punt is dat de tarot tegenwoordig op een heel snelle, vluchtige manier gebruikt wordt: wat betekent die kaart en die kaart, dat zoeken we even op en dan wordt er een heleboel voorgelezen, worden er een heleboel mooie termen gebruikt en dan zegt de consultant: o ja, dat klopt, en dan zitten we vast. Dus de tarot nodigt uit tot ontzettend diep in jezelf duiken en tegelijkertijd, omdat men dat niet gewend is, blokkeert het dat proces vaak en gaan we gewoon kunstjes uitvoeren en dat vind ik jammer; dat vind ik misbruik maken van iets wat eigenlijk heel essentieel is.

Als je de tarot voor iemand legt, gebruik je dan alle 78 kaarten?

Dat hangt er van af, ik heb meestal aan de 22 kaarten van de Grote Arcana genoeg, maar ja, ik heb eigenlijk aan dobbelstenen al genoeg, maar dat is voor de mensen niet zo bevredigend.

En niet zo leuk ook, want het zijn ook vaak heel mooie kaarten.

Oh ja, ik vind het ook een fantastische katalysator en het hangt er vanaf of iemand nou echt een diepgravende vraag heeft; dan gebruik ik het hele spel en dan gaan we steeds dieper en dieper. Maar nogmaals, het gaat mij er absoluut niet om iemand de toekomst te voorspellen.

Toen je 15 was kwam je er voor het eerst mee in aanraking en later heb je die kaarten uitgeknipt en op kartonnetjes geplakt; het is niet bij dat ene spel gebleven?

Nee, helaas, ik had dus dat ene spelletje en ik heb een officieel spel gekocht en toen vielen mij de verschillen op en ik dacht: hé, daar kan ik iets mee doen, juist met het verschillen van de verschillende spelen kan ik de essentie eruit halen. Dus toen ik een derde tarot vond heb ik die ook gekocht en die bleek weer anders te zijn.

Dat lijkt me zo verwarrend...

Nee, juist daarin vind je niet de oppervlakkige symboliek die verschilt, maar de essentie die elke kaart gemeen heeft. Ja, en dan van lieverlee koop je elke tarot die uitkomt. In het begin in de zestiger jaren was dat niet veel, maar ja, nu is het een hausse geworden, en ja, ik word een beetje naar van die hele New Age beweging, de tarots komen maar uit, en ik heb er nu zo'n 700.

Je hebt er een huis voor gekocht, hè?

Nou, dat scheelt niet veel, het huis is van mijn echtgenote...

Maar je hebt behalve tarotspellen nog meer.

Ja, je bedoelt boeken enzo?

Ja, daarover ook, en muziek...

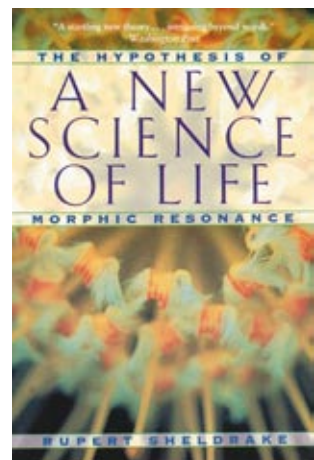
Ja, en muziek! Door het verzamelen van die tarotspellen kwam ik op het spoor dat vele musici – en niet alleen musici maar ook schilders en beeldhouwers – zich met de tarot bezig houden en dat ga je dan ook verzamelen. Niki de Saint Phalle, de bekende Franse kunstenares, heeft in Toscane een hele tuin vol tarotbeelden gebouwd. Zij woont zelf in die kaarten en haar atelier is in de Keizerin.

Kan je je voorstellen dat er mensen zijn die zeggen, tarot, dat is belachelijk, dat is gewoon maar een spelletje, dat is niet wetenschappelijk onderzocht, iedereen kan er mee doen wat hij wil, dat is heel gevaarlijk.

Ja, ik vind het soms ook gevaarlijk, juist de oppervlakkigheid waarmee men de kaarten benadert. Maar wetenschappelijk... Er is niets zo veranderlijk als de wetenschap; laten we eerst het woord wetenschap eens bekijken. Het woord zegt het al, het is een vorm van weten scheppen en wat men op dit moment als weten scheidt wordt morgen alweer omver gegooid. Ik las van de week nog een uitspraak van de astrofysicus Fred Hoyle; hij zei: om het universum te verklaren is het meest fantastische waarschijnlijk het meest ware. Daar voel ik wel voor. Ja, want die hele wetenschap...

Moet je kijken wat er gebeurd is in de fysica; de fysica, waar we allemaal op geprogrammeerd zijn als we het gehad hebben op school, die is totaal veranderd met de kwantumfysica. Iedereen kent waarschijnlijk wel de naam van zo'n boek als de Tao of Physics van Fritjof Capra. De hele benadering van de biologie is veranderd. Rupert Sheldrake laat in zijn boek A new science of Life verbijsterende dingen zien; hij heeft het over morfogenetische velden en dat komt overeen met de oeroude wetenschap van onze voorouders, dat de kosmos niets anders is dan een enorme hoeveelheid beweging, trilling, vibraties waarin alles wat gebeurt als trilling aanwezig is. Dus ook dit gesprek gaat nooit verloren en misschien dat ze het over twintig jaar pas begrijpen, maar dat geeft niet.

[Muziek: Ornette Coleman – Sadness]

Met mij valt te praten

Ja, Sadness, echt droevig hè, je wordt ook wel een beetje droevig van deze muziek.

Ja ja, maar jij hebt deze plaat gekozen. Ik had van Ornette een waanzinnig swingend nummer opgegeven.

Ik vond het wel mooi, ik ben er wel door geraakt.

Het is prachtig, ik hou erg van Ornette Coleman. Eind vijftiger jaren, toen hij pas kwam met dit soort muziek, stond de hele jazzwereld op zijn kop, want dit kon niet. Nu is het voor een heleboel mensen ook alweer oude muziek, maar het is prachtig.

Ik vind het mooie muziek. Wat heb jij met die sax?

Met de sax eigenlijk niet zoveel, maar ik denk dat het komt doordat mijn eerste extase-ervaring Charlie Parker was en die speelt altsax. Dat heeft voor mij altijd een interesse voor saxofonisten teweeg gebracht. John Coltrane bijvoorbeeld... In de tijd dat hij begon met die nieuwe muziek, was ik met esoterie, met yoga bezig. Hij was in Amerika een van de eerste volgelingen van de yogi Sat Chid Ananda, dus met die jongens merkte ik dat ik constant op hetzelfde spoor zit, want die muziek is namelijk spiritueel. Ik heb vaak met jazzmusici gesproken en als Art Blakey tegen een interviewer zegt, my music is spiritual, moet je kijken wat een wonderlijke vertalingen eronder staan. Ik heb het hem wel eens gevraagd, en toen zei hij: I méan spiritual!

Leg eens uit?

Wij hebben het over spiritueel en dan bedoelen we geestig of sprankelend, maar hij bedoelt echt geestelijk. Het is ook belachelijk om over spirituals te spreken, dat zal geen jazzmusicus doen, die heeft het over spiritual, niet over een spiritual.

Ja maar zo krijg je natuurlijk altijd verwarringen over betekenissen van woorden.

Tuurlijk. Neem bijvoorbeeld het woord muziek. Oorspronkelijk was de mogelijkheid van de mens om contact te maken met zijn eigen mythisch bewustzijn klank, trilling, vibratie – dat was muziek. Muziek was de hoogste muze, dat wil zeggen de hoogste inspiratiebron. Het voordragen en het zingzeggen van heilige teksten was ook muziek. Bij de oude Grieken zie je dat, eerst is er één muze, dan worden het er drie en nu zijn het er volgens de mythologie negen. Ook wel mooi, ook wel esoterisch en numerologisch verantwoord, maar 'muze' staat eigenlijk voor het moment dat de mens contact maakt met de werkelijkheid buiten zich; dus waar binnen en buiten zich door de trilling van de muziek tot een eenheid maken, een drie-eenheid. Maar in onze tijd wordt alles – en let op het woord – a-musement! Ik vind het ook schandelijk dat omroepen jazz bij a-musementsmuziek plaatsen, en dan krijg je op een gegeven moment muzak, wat je bijvoorbeeld in liften wel hoort: je stort in de afgrond van het niet meer bewust zijn, welke lift je dan ook omhoog brengt met muzak.

Ik had daarnet even het woord wetenschap genoemd, daar maakte jij meteen weer 'weten scheppen' van, nu doe je het weer met muziek; ik word er wel een beetje zenuwachtig van, ieder woord dat ik zeg wordt onmiddellijk weer herleid.

Ja, maar daar zit denk ik ook de bron. Toen ik Charlie Parker ontdekte schreef ik gedichten; soms werd ik wakker en dan lagen er dertig gedichten op mijn bureau en ik wist niet eens dat ik ze 's nachts geschreven had. Toen merkte ik al dat ik bepaalde woorden uit elkaar schreef. Ik herinner me de eerste keer dat ik een woord als ontmoeten neerzette, ont en dan moeten, terwijl – en toen drong het als jongen al tot

me door – we elkaar nooit ontmoeten. We moeten altijd iets van elkaar. In plaats van elkaar gewoon in je waarde te laten en als een uniek wezen te ervaren, moeten we iets van elkaar. Daarom vind ik ontmoetingsgroepen altijd zo ontzettend belachelijk...

Want dat gaat juist uit elkaar, wil je zeggen...

Nee, iedereen zit daar omdat ze iets moeten! Een ontmoetings-groep zou leeg zijn, toch? Dat heeft me altijd bezig gehouden, constant. En ik heb ontdekt dat de oude wijsheidsprincipes altijd uitgingen van de etymologie van de woorden en de klanken waarin die geschriften geschreven zijn.

De oudste geschriften uit het Oosten zijn de Veda's. Het woord Veda betekent weten, daar komt ons woord weten vandaan. Al die teksten die werden gereciteerd, werden mantrams. En dan ging het er niet om wat die tekst aan kennis overbracht, dat hebben wij er van gemaakt, wij gaan er dikke handboeken over schrijven met commentaren, enzovoort. Maar het ging in wezen om wat de ontleding van een woord tot de tekens waarin het geschreven is, in je teweeg brengt. Het teken zelf, daar ging het om. Ja, en op dat moment blijkt dat elke taal een oorspronkelijk hiërogliefisch karakter heeft; hiëro-gliëf betekent heilig teken.

Kijk, de vorm van onze letter A zegt ons niets, maar als je hem in zijn oude vorm zou zien, dan zou het een mandala zijn die, door alles wat eromheen gewoven is aan weten, ontzettend veel over onszelf zou vertellen. Neem alleen de letter B, dat is in de oude runentaal de Bar-rune en dat betekent dat hij symboliseert: alles wat wij in ons dragen. Baren is dragen, dat is niet geboren doen worden. Denk maar aan 'baar geld', ik heb hier baar geld in mijn zak, denk ook aan 'draag-baar'. In de Bar-rune zit in wezen alles wat een mens tevoorschijn brengt. Als je hem een kwart slag draait, krijg je de symboliek van twee bergen, de twee tegengestelden waaruit zich iets nieuws tevoorschijn brengt, dat is de derde factor. Als je hem neerlegt zijn het ook de benen van een vrouw die een nieuw wezen geboren doen worden. Ik zou uren door kunnen praten alleen over de B. Het is de eerste klank waar de originele Bijbel in de kabalistiek mee begint, berashit. Wij hebben dat Hebreeuwse berashit vertaald met 'in den beginne', maar daar klopt helemaal niets van. Daarom denken wij ook aan begin en einde en daarom geloven wij ook dat de dood het einde is. En dan zijn er mensen die denken, misschien is er dan weer een nieuw begin... Nee, het is een altijd doorvloeiend gegeven van energie en dat is wat de mens is.

Verzin jij dat nu allemaal zelf? Iedereen kan natuurlijk zelf bedenken waar een A vandaan komt of een C.

Kijk, door wat ik op een bepaald moment ontdekte, ben ik uiteraard ook gaan zoeken naar bevestiging en dat heeft geresulteerd in een bibliotheek, mag ik wel zeggen, die gaat over ontwikkeling van klank, geluid, spraak, taal, teken, symbool, schrift; en ja, die omvat onder andere iets van 130 etymologische woordenboeken waarvan de meeste mij niet ver genoeg gaan. Er zijn er ook die helemaal terug gaan op de oerklanken van de Indo-europese talen en tegelijkertijd vind je daarin, met name in het Oosten, geschriften die hier nooit bestudeerd worden, maar die laten zien dat het waar is wat ik verkondig.

En het is niet zo dat die woorden alleen maar in ons gebied die betekenissen krijgen, het is in feite universeel?

Ja, zeker als je naar de Oosterse geschriften kijkt, of het nou Chinees of Sanskriet is, daar zit juist die essentie in. Maar dat hebben wij ook – ik noemde daarnet de Veden, dat zijn de oude Sanskriet geschriften, maar wij kennen het in de vorm van de Edda; die wordt toegeschreven aan de oude Vikingen maar hij is in wezen veel ouder en dan blijkt dat onze lettertekens vervormde runentekens zijn, dus ook ei-

genlijk hiërogliefen. Maar als je hier alleen de A neerzet denkt iedereen: ja, A wat? Zeg eens Aaa, denken ze dan en dat is ook niet best natuurlijk. Maar als je hem neerzet moet er iets achter; dan moet er nog een A achter en een P en dan zeggen we: oh, nou weten we waar het over gaat: een aap!

En dan weten we nog niks want dan moeten we een zin hebben, en dan moeten we het hebben over een lenige aap, dan weten we nog niks want dan moeten we hem omschrijven, is het nou oerang oetan of...

Maar wat ik zo aardig vond was dat al onze lettertekens, al onze symbolen waar we het nu het hele uur over hebben gehad, dat dat niet alleen iets is van òns, maar van de hele wereld, en vanaf het begin.

Ja, daar is het begin; vandaar dat in al die heilige boeken het woord, het geluid, als begin aangegeven wordt. 'In den beginne was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God.' De Tao Teh King, wat ik het meest diepe boekwerk vind dat ik ooit ontdekt heb, zegt: 'Het Tao dat gezegd kan worden, is niet het eeuwige Tao. De naam die genoemd kan worden, is niet de eeuwige Naam.' Bij de Maya's vind je hetzelfde principe: Quetzalcoatl spreekt het universum uit. Bij de Indiërs is het vrouwelijke principe van Brahma, Vach; en dat is de stem, het geluid, de trilling, die Brahman als punt van bewust zijn teweeg brengt. Vach is bij ons geworden voice, vox, stem. Het is ook koe, in het Frans is het nog vache en daarom vinden de Indiërs de koe nog steeds een heilig dier. Zelfs dat weten ze zelf niet meer. Maar net zoals wij een heleboel kwijt zijn, dat wil zeggen het is er nog wel, maar het is diep verborgen, zo geldt dat ook voor de Indiërs.

Ik heb langzamerhand toch het idee dat ik een soort doel aan het bereiken ben; al deze zaken waar we nu over praten, leiden allemaal tot een anders denken, een dieper bewust zijn, dat voel jij ook zo?

Ja, daar gaat het in wezen om. Kijk, als de mens blijft denken zoals hij op dit moment denkt – en ik noem dat voor het gemak maar even dualistisch denken, 'ik hier en de wereld buiten mij daar' – creëren we een wereld en een werkelijkheid waar we, als we even dieper denken, bezwaar tegen kunnen aantekenen. Je zou de werkelijkheid kunnen zien als een spiegel waarin we kijken, een reflectie van ons eigen denken en bewust zijn.

Stel nou, je staat voor de spiegel en je ziet een vlek op je neus; dan zou je het belachelijk vinden om in het spiegelbeeld te proberen die vlek weg te vegen; dan doe je dat op je eigen neus. Iedereen zou dat belachelijk vinden, maar ten aanzien van de wereld en de werkelijkheid doen we dat. Het enige wat we zouden kunnen doen is ons denken veranderen. Tot op heden denkt de mens eigenlijk niet. Hij denkt dat hij het op gevoel kan doen, maar gevoel is in wezen niets anders dan een verleden deelwoord: 'gevoeld', en dat houdt in dat hij alleen maar herhaalt wat lekker is en probeert te vermijden wat hij al eens gevoeld heeft als zijnde negatief. Het gaat erom om te leren denken, naar mijn gevoel.

Ja, 'gevoel' is verleden deelwoord, zoals ook 'geluk' natuurlijk, dat is al geweest dan.

Ja, je weet pas dat je gelukkig bent op het moment dat het eigenlijk al weer aan het afnemen is. Dan kun je je afvragen: hoe bereik ik die toestand van even wegvallen in de heelheid, opnieuw? Dat is in wezen wat geluk is.

En om dat te kunnen bereiken is de tarot bijvoorbeeld een hulpmiddel?

Ja, maar wel een hulpmiddel, de meeste mensen maken daar een doel van. Ik hoorde laatst iemand iets zeggen wat ik heel mooi vond; het ging over politiek en hij zei: democratie moet een middel zijn; op het moment dat democratie het doel is,

zitten we fout. En hetzelfde geldt voor welk systeem dan ook, of het nou de I Tjing is of de tarot of yoga of noem maar op. Je blijft in beweging. Op het moment dat je denkt, 'nu ben ik er, nu weet ik het', blokkeer je de hele zaak en maak je de zaak weer statisch. Alles is in beweging en daar zit het grote probleem van de mens. Hij wil alles houden zoals het prettig is en op het moment dat dat niet blijkt dan wordt hij ongelukkig.

We moeten stoppen, helaas. Ik wil toch graag dat je eindigt met nog een gedichtje uit jouw gedichtenbundeltje Tarot?

Ja, mag het ook een ander zijn of niet?

Mag ook, wat je wilt.

Want deze vond ik zo leuk zelf.

Zullen we vragen aan de technicus of hij de muziek alvast een klein beetje laat horen?

Ja, bij Parker lees ik ook graag gedichten.

Nee, Parker niet hoor, we draaien Thelonious `Monk.

Nee joh, Parker.

Nee.

Nou, goed. Okay, kan die?

Een stemmig ritueel roert in je beroerte,
beproeving op beproeving als een roeping
bespeelt de geeuwende piano die pijnloos
geopolitiek genoemd kan worden, een grap
die in zijn eigen staart bijt, waarvan acte.

Kop noch staart vertraagt gestadig
het gedempt gemurmel van moraal en mode.
Moderne moeders maken vaders vaker tot
verminkte kinderen die vindingrijk verloederen.

Maar daarbij stilstaand foetert fenomeen
maatschappelijk onaangepaste zelfgenoegzaamheid.
Bereid te sterven stoort zich daaraan niemand.

Een uiteengevallen steekproef is de wereld.
Een verbrokkelde vrijbrief die vreemd gaat geeft
allure aan zijn aldoordrongen alomtegenwoordigheid.

